

1. UVOD

U svim društvima i u svim vremenskim periodima postojali su ljudi koji su odskakali od društveno prihvatljivih normi ponašanja. Isto tako, svako društvo je na određeni način reagovalo na takve oblike ponašanja, primenjujući različite vidove sankcija. Neretko je to podrazumevalo i krajnje rigorozne kazne, uključujući i odstranjivanje, tj. neku vrstu odstranjivanja i izolacije od društvene zajednice. Osnovni problem sa ovim merama sastojao se u tome što one, po pravilu, nisu bile usmerene na rehabilitaciju i resocijalizaciju okrivljenih, već na njihovo kažnjavanje.

Ovaj rad nastao je upravo iz potrebe da pokaže da suština kazne nije u njoj samoj, već da je ona u funkciji što uspešnijeg povratka osuđenog lica normalnom društvenom životu. Naravno, uspeh resocijalizacije je različit i determinisan brojnim činiocima. Osnovni predmet ovoga rada i jeste da pokaže u kojoj meri su uspešni programi resocijalizacije osuđenih lica, tj. u kojoj meri oni doprinose osposobljavanju takvih lica za društveno prihvatljiv način života. Time se negira potreba da se protiv lica koja učine krivično delo primene odgovarajuće sankcije, ali je pri tome posebno značajno da preduzete sankcije ukažu osuđenom licu na neophodnost promene sopstvenog ponašanja. Sasvim sigurno je da isključivo represivne mere tom cilju ne mogu da doprinesu u potrebnoj meri.

U svakoj zemlji postoji posebno organizovan sistem ustanova koji je usmeren na resocijalizaciju osuđenih lica. I u našoj zemlji u tom smislu, postoji jedan moderan sistem ustanova tog tipa, koji vodi računa o osuđenom licu, a zatim i očuvanju društva. Ove ustanove organizovane su tako da osuđenom licu ukažu na to da njihovo ponašanje nije bilo prihvatljivo i u skladu sa društvenim normama, i da je zbog toga neophodno da se uklone ili barem ublaže uzroci takvog ponašanja, kako bi mogli iz ustanove izaći kao zdrave, celovite i prihvaćene ličnosti. Smeštaj osuđenih lica u ovakve ustanove može da ima velike psihičke posledice, zbog toga se više insistira na uvođenju nekih novih mera, koje mogu imati pozitivno dejstvo na osuđena lica, a za to brinu stručne službe kazneno-popravnog doma.

Cilj ovog istraživanja nije da se upušta u složena i nijansirana tumačenja uzroka koji su doveli do izvršenja krivičnog dela, niti da razmatra motive kojima su se učinioi kriminalnih radnji rukovodili, već da ukaže na moguć i eventualno produktivniji način resocijalizacije osuđenih lica.

Putem vaspitno-obrazovnog rada u kazneno-popravnim domovima i nekih specifičnosti koje se javljaju, moguće je na izvestan način pomoći u uklanjanju društveno neprihvatljivih normi ponašanja i izgrađivanju jednog novog, društveno prihvatljivog i priznatog čoveka koji će zahvaljujući ovim ustanovama poboljšati svoj kulturni i obrazovni profil i posmatrati društvo jednim drugim očima - očima pravilno resocijalizovanog čoveka.